

Antik Çağda Ölü Gömme Gelenekleri

Bu sunum vermekte olduğum Antik Çağda Ölü Gömme Gelenekleri dersinde kullanılması için eğitim amaçlı hazırlanmıştır. Sunumda kullanılan materyaller telif hakkına sahip olup eğitim amaçlı olarak kullanımı uluslararası kanunlara göre serbesttir. Başka bir amaçla kullanılması için telif hakkına sahip kişilerden izin alınması gerekmektedir.

ü. Leukippides: Dioskurlar arasında, kocalarıyla birlikte ölümsüzlük verilen kız-ikizler.

Marsyas: Mitolojiye göre Frigyalı ünlü bir satyrdür. Müziği icat ettiği söylenen Hyagnis'in oğludur. Efsaneye göre, Tanrıça Athena geyik kemiği ya da, bir başka söylenceye göre Büyük Menderes Çayı'nın kaynağındaki bir gölde yetişen uzun sazlardan biri üzerine delikler açarak ilk flütü icat eder. Bununla gurur duyan Athena, tanrılar önünde flütü çalmak için tanrıların ziyafetine katılır. Şölende Aphrodite ve Hera, flüt çalarken Athena'nın yüzünün aldığı şekille alay edince, Athena sinirlenir ve flütü yere fırlatıp toplantıyı terkeder. Ida Dağı eteklerinde bir su kaynağına gidip yansımasında, çalarken yanaklarının şiştiğini ve çirkinleştiğini görünce, flütü lanetler ve bundan sonra onu kullananın çok büyük cezalara çarptırılmasını diler. Bundan haberi olmayan çoban Marsyas kırlarda dolaşırken flütü bulur, çalmaya başlar ve sesine hayran kalır.

Bir tanrıçanın eseri olduğu için çok güzel sesler çıkaran flütü büyük bir beceriyle çalan çoban Marsyas, çok güzel ezgiler çıkarmaya başlar. Ünü kısa sürede çevreye yayılır, güzel sanatların ve müziğin tanrısı Apollon'a kadar ulaşır. Apollon da müziğe düşkündür ve lir çalmakta çok ustadır. Kimse onunla yarışmaya cesaret edemez. Tanrı Apollon, Marsyas'ın müzikteki şöhretini kıskanır ve onu herkesin önünde yarışmaya davet eder ve yenenin yenilene istediğı cezayı verebileceğini belirtir. Yarışma, tanrı Timolos'un dağı olan Bozdağ'ın eteklerinde, Frigya Kralı Midas'ın başkanlığındaki üç kişilik bir jüri ve halkın önünde yapılır.

Apollon liriyle tanrısal ezgiler çalarken sanat ve su perileri olan museler, koro halinde eşlik ederler. Marsyas flüt çalmaya başlayınca tanrı Apollon'dan aşağı kalmaz, o da çok güzel ezgiler çalar. Halk Marsyas'ı daha çok beğenip alkışlar. Apollon'un cezalandırmasından korkan jüri kararını açıkladığında, Kral Midas adil davranarak iki puan sayılan oyunu Marsyas'a verir ve berabere kalırlar.

Bunun üzerine Marsyas, beraberlikten hoşnut, ayrılmak üzere iken Apollon lirini baş aşağı çevirip aynı melodiyi çalar, Marsias'tan aynısını yapmasını ister. Jüri, bu meydan okumanın adil olduğuna karar verir. Flütün tersten ses çıkarmaması yüzünden Marsyas yenilir.

Apollon, Midas'ın oyunu Marsias'tan yana kullanmasına çok kızar. Kulaklarının iyi işitmediğini ve insana özgü kulakları hak etmediğini söyleyerek Midas'ın kulaklarını uzatıp eşek kulaklarına çevirir. Marsyas'ı da kayalıkta bir zeytin ağacına astırıp diri diri derisini yüzdürür ve çeşitli işkencelerle öldürtür.

Marsyas'ın ölümüne üzülen kayaların ağlayarak Suçkan kayalıklarını oluşturduğu söylenir. Bir başka söylenceye göre flüt ustasına üzülen sanat perileri, öylesine ağlamışlardır ki gözyaşları dağların arasından akıp Marsyas ırmağını oluşturmuştur. Yine bir başka söylence de, Apollon'un daha sonradan yaptığına pişman olduğu, lirini kırıp bir daha hiç çalmadığı ve Marsyas'ı bir ırmak haline getirdiği şeklindedir.

y. Medea: [Kolhis](#) kralı [Aetes](#)'in kızı, büyücü Kirke'nin yeğeni ve [Iason](#)'un eşi. Büyücü olmayı tercih ederek kaderini kendi yazmıştır. Eşi Iason ile bir anlaşma yapmış, onun altın postu almasına yardım sözü vermiştir. Buna karşılık, Iason da Medea'ya ölümsüz aşkını verecektir. Iason, Medea ile önce evlenmiş, iki çocuk sahibi olmuş; sonra da onu aldatmıştır. Iason, altın postu aldıktan sonra, Kolhis'ten geri dönerken, Korint krallığının kıyılarına demir atmış ve burada Medea'ya verdiği sözü unutarak Korint kralı Kreon'un kızıyla evlenmeye razı olmuştur. Kıskançlık duygusu içerisinde, terkedilmişliği yaşayan Medea'nın intikamı acı olmuş, önce kendi öz çocuklarını sonra da Iason'un güzel karısını öldürmüştür

z. Niobidler: Niobe babası Tantalos ve kardeşi Pelops gibi Anadalu'ya özgü efsanelik bir kişiliktir. Bu üç kişinin efsanesi de Anadolu'da kaynaklıdır. Niobe, babası Tantalos'un kral olduğu Sipylos (Manisa) Dağı yöresinde doğmuş ve yaşamaktadır. Tanrıça Leto ile birlikte büyümesi, onunla arkadaşlık etmesi yaşamının bu dönemine rastlar. Ama efsaneye göre Niobe, Thebai kralı Amphion'la evlenmiş ve ondan birçok çocuğu olmuştur.

a. Orpheus: Bazı kaynaklarda gerçekten yaşamamış, efsanevi bir isim veya [mitolojik](#) bir şair olarak gösterilmesine karşın [ezoterizmde](#), [Antik Yunan](#)'a bilgeliği getiren kişi olarak kabul edilir. Orpheus, Yunanistan'a [Trakya](#)'dan ya da [Asya](#)'dan gelmiştir. Mitolojiye göre, Orpheus, M.Ö. 8. yüzyılda bir Trakya kralı Oiagros ile bir Apollon rahibesinin oğlu olarak dünyaya geldi. [Semadirek](#) (Samothrake) Adası'ndaki [misterler](#) eğitiminden geçtikten sonra, [Mısır](#)'a giderek, İsis Misterleri [eğitiminden](#) geçmiştir.

Yunanlılar Orpheus'u elinde liriyle şarkıcı olarak tanırlar; Tanrı Apollon ona lirini hediye etmiş, musa'lar da müziği öğretmişlerdir. Lirini çalmaya başlayınca azgın akan sular durur, ormandaki en yabani yaratıklar bile evcilleşirdi. Orpheus zamanını ormanda, su başlarında Musalarla birlikte geçirirdi. Orpheus, Musalar'dan Eurydike'ye aşık olmuş ve onunla evlenmiştir. Eurydike bir gün ormanda gezinirken ayağını yılan sokmuş ve ölmüştür. Eşinin hasretine dayanamayan Orpheus, lirini eline alarak karısının ardından Hades'e, ölüler ülkesine gitmiştir. Orpheus'un güzel müziği, ona yeraltının tüm kapılarını açmış, yeraltında kaldığı sürede, cehennemde bütün işkenceler durmuş, Tanrı Hades bile Orpheus'un müziğiyle duygulanarak ağlamıştır.

Hades, çektiği açılar karşısında dayanamaz ve Orpheus'a karısını da alarak yeryüzüne dönmesi için izin verir. Buna göre, Orpheus, yeryüzüne çıkıncaya kadar dönüp arkasındaki karısının yüzüne bakmayacaktır. Ancak Orpheus çıkış yolunda hasretine dayanamaz ve dönüp arkasına bakar. Karısı Eurydike birden görünmez olur Hades'e geri döner. Karısını alamadan yeryüzüne çıkan Orpheus'a ölümler ülkesinin kapıları bir daha açılmaz. Bu duruma tanrılar ve Trakyalı kadınlar çok sinirlenerek, Orpheus'un kafasını kesip, bir ırmağa atarlar. Kesik baş ırmaktan denize karışarak bütün Ege'yi dolaşır.

Bazı kaynaklar Orpheus'un Delphi'de kendi ekolünü (Orfizim) kurmasını, eski Yunanistan'daki yozlaşmış inanışlarda yapılan bir tür reform hareketi olarak kabul ederler. Orpheus, eski inanışları tümüyle kökten reddederek tepki çekmek yerine, eski inanışlardaki tanrılara ezoterik anlamlar yükleyerek, batıl duruma gelmiş inanışları ezoterik öğretisi içinde eritme yoluna gitmiştir. Örneğin Orpheus, Yunanlılar'a "Dionysos yoktur" demek yerine, "Dionysos aslında tezahür etmiş İlahi söz'dür ve bu, insanların içinde sezgi ve vicdan tarzında belirir" demeyi tercih etmiştir.

Orpheus, elinde kozalak başlı bir asa taşırdı. Adı (Orfe ya da Arfa) inanıcılarının (müritleri) kendine hitap biçiminden doğmuş olup; "ışığıyla şifa veren" anlamına geliyordu. Kurduğu inanç sisteminin merkezi olan Delphi'deki Apollon Tapınağı'nın kapısı üzerinde, "önce kendini bil" sözü yazılıydı.

Grek mitolojindeki birçok öge ve öykü Orpheus'un kurduğu inisiyasyon merkezinden ihraç olmuş sembollerden oluşmaktadır. Orpheus'un inisiyatik öğretisinde kullanılan sembollerden bazıları Eurydike, [Aether](#), Tartaros, [yeraltına](#) iniş, organlara ayrılma, kartal, iki yılanlı asa, titanlar, ateş, meşale, Phanes, [Apollon](#), gnöthi scauton (kendini bil), küre, Lethe çeşmesi, Mnemosyne çeşmesi, [Moirai](#)'lar, [Erinyeler](#), kozmik yumurta, süt, şarap, yay, yılan ve Zagreus'tur. [Pisagor](#) ve Platon gibi birçok düşünce sisteminin yararlandığı Orpheus öğretisi (Orfizim) diğer ezoterik ekollerde de görüldüğü gibi, sürekli olarak “tekrar doğuş ilkesini” esas almaktaydı. Amaç, insanın semavi yanına zıtlık gösteren, Titanlarla simgelenen dünyevi, maddi tutkuları, nefsanî arzuları yenerek, kurtuluşa varmaktır.

b. Meleager: Kalidonya (Kıbrıs) kralı Oeneus ve Althea'nın oğludur. Meleager doğduğunda kader tanrıçaları Iachesis, Clotho ve Atropos, Althea'nın karşısına çıkarak, "oğlun için bu odunu ateşe atıyoruz; çok istediğin oğlun, bu odun yanıp kül oluncaya kadar yaşayacak" derler. Bunun üzerine Meleager'in annesi Althea, yarısı yanık odunu ateşten alarak söndürür ve odun parçasını gizli bir yere saklar.

Kral Oeneus, hasat zamanı Tanrıça Artemis'e sunu yapıp onurlandırmayı unuttuğu için tanrıçanın gazabına uğramış ve Artemis, Oeneus'un ülkesi Kalidonya'ya, ortalığı kasıp kavuran bir yaban domuzu göndermiştir. Dev yaban domuzu her tarafı darmadağın etmiştir. Bunun üzerine Oeneus, yörenin en güçlü savaşçılarından oluşan bir kafilenin domuzu avlaması için bir sefer düzenlemiştir. Domuz avına çağrılanların arasında erkeklerin gözdesi ve Meleager'in de ilk görüşte aşık olduğu avcı Atalanta de vardır. Avın sonucunda Meleager, Kalidon domuzunu öldürse de, domuzu ilk yaralayan [Atalanta](#) olduğu için, hayvanın postunu da onun hakettiğini söyler ve domuzun postunu Atalanta'ya verir. Meleager'in dayıları domuz avının onurunun bir kadına gitmesini içlerine sindiremezler. Sonuçta Meleager ile aralarında çıkan kavgada Meleager iki dayısını da öldürür. Bu durum annesi Althea'yı çok üzer ve daha önceden sakladığı yarısı yanık odun parçasını çıkarıp ateşe atar. Odunun yanıp kül olmasıyla birlikte, Meleager de açılar içerisinde ölür. Althea çok pişman olur ve kendini asar.

c. **Orestes:** Homeros'a göre Orestes, [Tantalus](#) ve [Niobe](#) ile doğrudan akraba olan [Atreus](#)'un lanetli evinin bir üyesidir. Troia Savaşı'na giderken iyi bir rüzgar için tanrıça [Artemis](#)'e dua eden Agamemnon, tanrıçanın işareti ile kızı [İphigenie](#)'yi kurban etmek ister, ancak karısı Klytemnestra buna karşı çıkar. Yine de kararından vazgeçmeyen Agamemnon, kızını kurban ederken, kızı tanrıça Artemis tarafından kurtarılır, yerine bir dişi geyik kurban edilir. Ancak Klytemnestra bu duruma çok kızmıştır. Agamemnon [Troia Savaşı](#)'ndayken, karısı Klytemnestra, Agamemnon'un kuzeni [Aegisthus](#) ile aşk yaşar. 12 yıl sonra kocası savaştan döndüğünde, Klytemnestra onu banyodayken bir balta ile öldürür.

Bu sırada 12 yaşında bir çocuk olan Orestes, annesi ve sevgilisi Aegisthus'tan kaçarak, [Parnassus dağındaki](#) Phanote'ye ve kral [Strophius](#)'a sığınır. 8 yıl sonra Orestes'in öldüğü söylentisi yayılır, ancak Orestes'in ölümünü haber vermeye gelen haberci gerçekte Orestes'in kendisidir. Bu durumdan faydalanan Orestes annesi ve sevgilisini öldürür, arkadaşı Strophius'un oğlu Pylades ile şehirden ayrılır, ancak anne katili olması sebebiyle intikam ruhları [erinyeler](#) tarafından kovalanır. Atina'ya giden Orestes, bu şehirde [Apollon](#) ve [Athene](#) tarafından yargılanır ve beraat eder. Daha sonra [Tauris](#)'e giden Orestes burada tutulan, kız kardeşi Iphigenie'yi kurtarır.

d. Paris ve Üç güzeller :

Paris ve üç güzeller

Paris ve Helen